

Naravno lepi in gostoljubni

Oblikovanje vrtov in njihova definicija sta se od časa njihovega nastanka, še pred našim štetjem, ko so bili predvsem umetelno oblikovana okolica palač, do danes močno spremenila. Med sodobnimi smernicami se vse bolj uveljavlja težnja ustvariti okolje, v katerem bodo v harmoniji sobivale različne skupine živih bitij.

Vrt je celovit ambient, ki povezuje človeka z naravo. Predstavlja prehod med zaprtimi prostori in zunanjo okolico. Kakšnega bomo imeli, je odvisno od naših potreb in časa, v katerem živimo. Nekdaj je bil to privilegij bogatih, danes pa lahko rečemo, da je vrt že lepo urejena okenska polica ali balkon v stanovanjskem bloku, terasa, atrij, urejena greda ali vrt okoli stanovanjskih hiš. Urejen vrt torej ni povezan s premoženjskim stanjem, temveč predvsem z načinom bivanja, človekovo potrebo, da se obda z lepim in opazuje spremembe narave z letnimi časi. Z rastlinami, ki so eden izmed glavnih elementov vrta, pa vanj privabljamo živali, ptiče, čebele, metulje in druge koristne žuželke.

Sonaravni vrt prihodnosti

Vrtni prostor lahko razumemo kot naravni rezervat. Takšen način razmišljanja je precej nov, temelji pa na raziskavah in zavedanju, da se zaradi človekovih dejavnosti število živalskih in rastlinskih vrst nenehno zmanjšuje. Pri načrtovanju vrtov je v zadnjih letih čedalje pomembnejši. Poleg te usmeritve obstajajo še takšne, ki bi jim lahko rekli modne, vendar je pri vseh rdeča nit omenjeni način razmišljanja. Ta spoznanja so vodilni pristop

tudi na London College of Garden Design, kjer sem lani študirala oblikovanje vrtov. Osnovne potrebe živali, ki jih želimo privabiti, so enake našim potrebam: potreba po hrani, vodi in zavetju, kjer bodo lahko živele in se razmnoževale. To so lahko nekatere rastline oziroma drevesa, ptičje hišice, valilnice, živa meja in še marsikaj drugega. Privabiti čim več življenja v vrt, ustvariti prostor, v katerem bodo sonaravno in v harmoniji bivale različne skupine živih bitij, je eno izmed vodil pri oblikovanju vrta sodobnega človeka, ki mu v tujini sledijo že zadnje desetletje – tako pri načrtovanju zasebnih vrtov kot javnih površin. V olimpijskem parku v Londonu, ki se bo raztezal na površini 12 hektarov, bodo štirje hektari posajeni s trajnicami, katerih nasad bo predstavljal travnik. Park je zasnovan tako, da bo tudi po koncu olimpijskih iger leta 2012 deloval kot zelena javna površina, namenjena za rekreacijo, počitek in drugo.

Da ne bomo potrebovali okolju škodljivih sredstev

Trajnice in druge rastline so izbrane tako, da bodo privabljale ptice, čebele in druge žuželke in da z njimi ne bo večjih stroškov za vzdrževanje, predvsem pa ne bodo potrebovale gnojenja, zalivanja in uporabe pesticidov, ki so veliki onesnaževalci okolja. Avtorji se s takšnim trajnostnim pristopom ozirajo

v prihodnost, pri čemer seveda ne zanemarjajo končnega estetskega videza celotne površine.

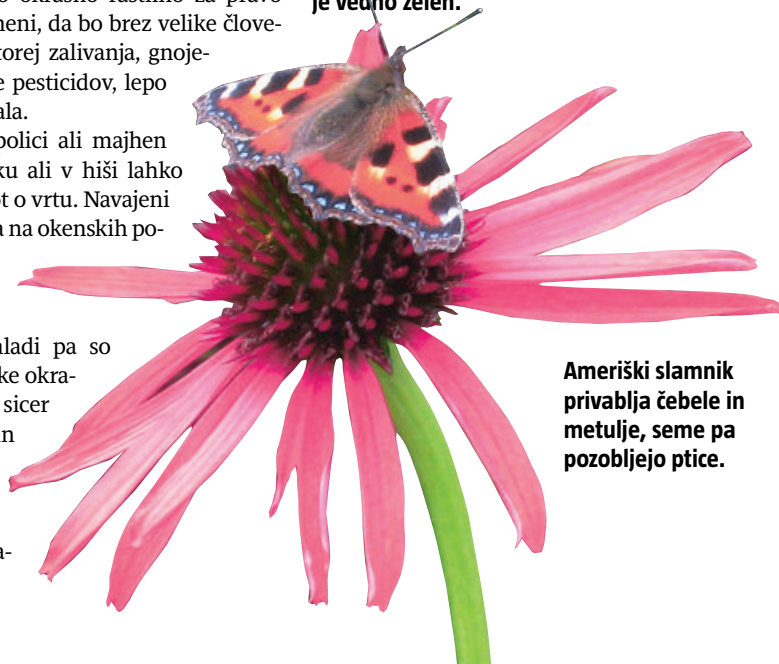
V vrtu okoli stanovanjske hiše ali mestnem atriju najbrž ne bomo načrtovali travnika, kakršne poznamo iz narave. Vendar se lahko podobnih smernic držimo tudi v tem primeru, ne da bi zanemarili osnovna načela oblikovanja in videza. Ob izbiri materialov – tako živih kakor neživih – razmišljamo o takšnih, ki pri nadaljnjem vzdrževanju ne zahtevajo okolju škodljivih sredstev. Pomembno je, da izberemo pravo okrasno rastlino za pravo mesto, kar pomeni, da bo brez velike človekove pomoči, torej zalivanja, gnojenja ter uporabe pesticidov, lepo in bujno uspevala.

Že o okenski polici ali majhen balkonu v bloku ali v hiši lahko razmišljamo kot o vrtu. Navajeni smo, da v korita na okenskih policah zasajamo sezonsko cvetje, od pozne jeseni do pomladi pa so prazna. Sezonske okrasne rastline sicer bujno rastejo in so zelo pisane, a potrebujejo veliko vzdrževanja: za-

1. Leseni hišici za žuželke z lanske razstave Chelsea Flower Show. Taka hišica je lahko zanimiv element tako pri oblikovanju manjšega vrta kot terase in daje zatočišče različnim vrstam žuželk.

2. Začnemo lahko tako, da v zasnovo vrta vključimo primerno rastlino ali element, kot so zanimivo zložena brezova drva na fotografiji, ki pritegnejo različne živali.

3. Bršljan je zelo pomemben pri privabljanju življenja v vrt. Ker je goste rasti, v njem najdejo zavetje žuželke in ptice, poleg tega je vedno zelen.

Ameriški slamnik privablja čebele in metulje, seme pa pozobljejo ptice.

4. Zelena površina v blokovskem naselju je zasnovana tako, da je potrebna čim manj vzdrževanja. Njen videz je zelo naraven in čeprav je majhna, je zaradi prave izbire rastlin zanimiva za veliko živali.

5. Travnik s prerijskimi trajnicami je na prvi pogled malo divji, vendar predstavlja neizmeren vir hrane – cvetnega nektarja za žuželke v času cvetenja in semen za ptice jeseni.

6. Strešni vrtovi so posebno pomembni v mestih, saj z njimi ublažimo pomanjkanje zelenih površin, hkrati pa ustvarimo v prostoru novo življenjsko okolje, v katero se lahko naselijo tudi živali.

7. Rastline, posajene na robu vodnega motiva, opravljajo vlogo čiščenja vode in privabljanja koristnih žuželk.

livanja in dognjevanja, s čimer že škodujemo okolju. Tudi vodo je treba smotno porabljati. Namesto njih lahko v korita posadimo dišavnice in aromatične rastline, ki s cvetovi in vonjem privabljajo žuželke, poleg tega so uporabne, trpežne, ne potrebujejo veliko zalivanja in še lepega videza so.

Od okenske police do plavalnega bazena

Tudi na terasah in večjih balkonih lahko storimo podobno, le da je izbor rastlin, posod in korit veliko večji. Posadimo lahko tudi manjša drevesa, grmovnice, trajnice, okrasne trave in drugo. Rastline naj prihajajo iz podobnih podnebnih razmer, izberemo take, ki privabljajo ptice in koristne žuželke. Pticam bodo ponudile gostoljubne različne grmovnice, npr. metuljniki (*Buddleja sp.*), ki privabljajo tudi metulje, ognjeni trn (*Pyracantha sp.*), ki ima rdeče ali oranžne plodove (pazljivo moramo biti le na njihove ostre trne), dren (*Cornus kousa var. chinensis*), bršljan (*Hedera sp.*) in mnoge druge. Enako velja za vrtove.

Med vrtno elemente ponavadi sodi tudi trata, namenjena igri, posedanju, rekreaciji ali samo občudovanju zelene barve, ki na človeka deluje pomirjevalno. Vendar je treba vedeti, da trata potrebuje redno košnjo in hkrati dognjevanje ter zalivanje, kar že nič več v skladu s sonaravnimi smernicami. Zgovoren je ameriški primer: v Los Angelesu, ki ga pestijo čedalje bolj sušna poletja, je mestna uprava leta 2009 ponudila vsakemu lastniku vrta, ki bi trato spremenil v nasad rastlin, tako odpornih proti suši, da jih tudi v sušnih mesecih

ni treba zalivati, po 2000 dolarjev. Gre za primer daljnovidnega razmišljanja. To ne pomeni, da bomo zdaj vse trate spremenili po tem zgledu, pomembno pa je, da te smernice začnemo upoštevati pri načrtovanju vrtov.

Tudi vzdrževanje vodnih elementov, tako plavalnih kot okrasnih bazenov, je precej zahtevno, saj se v njih nabirajo nečistoče in alge. Uporabi umetnih sredstev za zatiranje in odstranjevanje naštetega se bomo izognili, če se odločimo za sonaravni plavalni bazeni in vodni motiv, pri katerem za čisto vodo poskrbijo posajene vodne rastline. Znanje na tem razmeroma novem področju se je v zadnjem desetletju močno povečalo, tako da lahko še zmeraj plavamo v bistri vodi, kakršne smo navajeni v grajenih bazenih.

Če torej gledamo na vrt kot na naravno okolje, za začetek vključimo vanj kakšno rastlino, ki privablja metulje, in ohranimo posušene cvetove trajnic, da bodo njihova semena pozimi hrana za ptice. Ali na prosto postavimo vsaj ptičjo hišico, da bomo pripomogli k bolj raznolikemu življenju v svoji bližini.

**Besedilo in fotografije
Bernarda Strgar**

DESKE ZA TERASE

WOOD CORE

Material:
lesno plastični kompozit

Dimenzije:
150 x 25 x 4000 mm

Roksal

ROKSAL d.o.o.
Zg. Bitnje 186
4209 ŽABNICA
tel.: +386 04 231 75 10
faks: +386 04 231 11 03
mobitel: 040 713-030
info@roksal.com
www.roksal.com

Prednosti uporabe:

- lesen videz
- širok spekter uporabe: terase, okolica bazenov, balkoni, zimski vrtovi, pomoli, fasade, ograje ...
- se ne zvijajo in cepijo, ne razpadajo, ne gnijejo in se ne razkrajajo, kar pod normalnimi pogoji uporabe krijemo z 12 letno garancijo
- lahko vzdrževanje; ni jih potrebno lakirati, oljiti ali barvati
- čistimo jih lahko le z vodo (lahko s pritiskom do 60 barov)
- enostavna montaža

